Poštarina plaćena u gotovom

Vjesnik biskupije đakovačke

God. V. Đakovo, listopad 1952. Broj 10

DOMINIKANACA SAMOSTAN ZAGREB

Psallite Deo nostro...

Isus je sastavio molitvu „Oče naš" i naučio nas, kako ćemo se moliti Bogu. Crkva nam je dala i druge molitve, koje je Duh Sveti kazivao u pero svetim piscima. I Crkva Božja želi, da te molitve molimo za sebe i za druge. Da slavimo Boga. Iako Ga na nebu slave nebrojeni anđeli, On želi, da Ga mi slavimo na zemlji. Da Ga priznamo svojim Gospodarem, o kome u svemu ovisimo. A za nas je potrebno, da Ga molimo, da nam daje svoje nebeske darove...

Kako moliš, što ti je Crkva odredila? Kakvom pobožnošću? Kakvim žarom? Da li rado i veselo? Izgovaraš li s posebnom pažnjom uvodne molitve: Aperi Domine..., In unione...? Ili započneš molitvu razgovarajući, šaleći se? Možda neposredno iza zabave zgrabiš svoj molitvenik-Breviarium? Možda tek onda, kad si sve druge poslove posvršavao? Možda uz sviranje i pjevanje na radiu? Možda u društvu, dok drugi brbljaju, šale se i pjevaju? Ne ćeš, da se skloniš u samoću svoje sobe ili da odeš u crkvu pred Oltar, gdje ćeš biti sabraniji i pobožniji!

Čini se, da ti je taj posao vrlo težak. Zaboravljaš, da bi imao sudjelovati s toliko pobožnih i revnih Kristovih prijatelja, širitelja Njegove slave. Sa svecima i anđelima. Da li osjećaš korist od svoje službene molitve? Za sebe i za dio Crkve, kojom ravnaš? Možda polako čitaš dnevne novine ili kakve zabavne knjige, a Brevijar sa svom žurbom, ne misleći, što čitaš? Žuriš se, da možeš poći na šetnju, u kakvo društvo, iz koga se uvijek manji vraćaš. Možda i prekidaš molitvu, da se nasmiješ, da napraviš kakvu šalu, da štogod ispripovjediš? Zar se takva molitva može svidjeti Bogu? Zar onda možeš od takve molitve imati koristi? Zar će ti za takvu molitvu Bog pružati svoje darove? Bilo za tvoju dušu bilo za one, za koje si dužan moliti? To nije molitva! To je, kako neki kažu, kuluk! A kako je lijepo vidjeti sluge Božje, kad sabrano, pobožno i dostojno mole svoju službenu molitvu! Igledaju kao da razgovaraju s nebom! Razmišljaju o svemu, što su o Bogu i Kristu rekli proroci, apostoli i Crkva.

A kakve su se tebi misli zasjekle u srce, kakva si čuvstva pobudio, kakve si odluke stvorio u vezi s dnevnom molitvom? Ako to na tebe ne djeluje, rđav je znak! Sigurno si bolestan. Možda već na umoru. Ili već i umro? Ispitaj se malo o toj stvari!

Svaki dan čitaš u Brevijaru o životu i krepostima kojega sveca. Zar se ne bi mogao i ti okoristiti time? A na tebi se ne vidi, da si ubrao ikakav plod. Možda da za svakoga sveca dodaš, da mu se treba diviti, a da nije imitandus? Kako li se teško varaš! Trebaš ipak znati, da sveci postaju na zemlji i da se penju na nebo, a ne spuštaju se u košari s neba na zemlju! Započni jednom dostojno, pažljivo i pobožno izgovarati molitve Brevijara, onako, kako si to činio u danima, dok su ti još ruke mirisale od svetoga ulja, pa ćeš vidjeti, da ćeš postati Božji čovjek. Onda ćeš osjećati posebnu ugodnost, utjehu, radost, veselje, zadovoljstvo. Bit ćeš i nagrađen nebeskim darovima. Tvoji će poslovi bolje uspijevati, a ti ćeš u duhovnom životu sve više napredovati. Ništa ti ne će biti suviše teško. Moli se za sebe i za svoje. Moli se za grješnike. Za pokojnike svoje i svega svijeta. Za svoje prijatelje i neprijatelje. U zgodno vrijeme svršavaj Brevijar. Polako i razmišljajući

o njegovu sadržaju. Misleći na Boga, kome se moliš. Ako je štogod teže razumljivo, posluži se kojom knjigom, koja tumači poteškoće. Savjest će te hvaliti radi toga nastojanja, a s neba ćeš dobivati blagoslov za taj posao. Želiš li biti svećenik po Srcu Isusovu, onda: „Cum Domino psalles, psallendo haec omnia serves: Dirige cor sursum; bene profer, percipe sensum, spires in medio; pede iuneto, deprime vultum; versus posterior videat finem anterioris. Non vox, sed votum, non consona musica, sed cor: non clamor, sed amor, Domini pertingit ad aures!"

Moli i pjevaj iz dubine srca, da na te i na sve ljude siđe rosa milosti nebeske!

„Psallite Deo nostro, psallite Regi nostro, psallite!" (Ps 46,7) . . .

DUH OCA MAKSIMILIJANA KOLBE-A

Otac je Maksimilijan zaljubljen u Djevicu. Sam je sebe nazvao Vitezom Bezgrešne. Djevica je sva čista, i on je namislio po Njenu uzoru stvoriti nebrojenu armiju Djevičinih vitezova. Oni će tijelo i dušu predati Bezgrešnoj, bit će bez prestanka spremni na boj i na smrt iz ljubavi prema Njoj.

Djevičin ljubimac. Djevica mu je Gospođa njegova srca, Majka, Zaručnica, Kraljica: izraz Beskrajne Ljubavi, radi koje smo stvoreni. Svaki od nas u toj istoj Ljubavi ili preko Njezine slike traži: Mariju, Isusa ili neko pobožanstvenjeno stvorenje. Da li se pri svemu tome potreba beskrajne ljubavi, koja je u nama, ne snizuje da preobrazi niske tjelesne prohtjeve? To što je zahtjev duha, a sam zahtjev jedino u duhu nalazi svoje umirenje: „Inquietum est cor nostrum donec requiescat in Te."

Slušajte ovo žarko ljubavno očitovanje oca Maksimilijana:

„Mi vjerujemo u Bezgrešnu. Vjerujemo, da Ona postoji . . . i da je nužno potrebno Nju slaviti."

„Vjerujemo, da nas Ona vidi, da nas čuje, da posve o Njoj ovisimo, jer smo Njezini."

Ima ovdje izraza klanjanja što po sebi pripada Bogu, beskrajnoj Ljubavi, kojoj se ljubav želi neograničeno predati. Otac Maksimilijan ovo dobro znade. Konačni cilj njegove ljubavi jest *beskrajna ljubav*. Ali, kao što je beskrajna Ljubav došla k nama po Mariji i Isusu, tako se isto i mi vraćamo beskrajnoj Ljubavi preko Marije i Isusa: po Mariji k Isusu i po Isusu u Očevo naručje, u puninu Božje Ljubavi.

Mi uvijek ljubimo Ljubav preko Njezine slike. Dovoljno je, da se naša ljubav ne zaustavi na slici, nego da se po njoj izgubi u Bogu. Što je slika viša, bliže je Bogu, postaje Božanska. Što više dvije ljubavi jedna drugoj naliče, više se združuju. Ljubav je samo jedna: ljubav Ljubavi.

Marija je blizu Boga. Ona je Nebeska Vrata, otvorena Vrata obasjana Suncem, prepuna Boga. Tu se vidi rastvoreno Nebo. U Njoj se klanja Bogu i Boga ljubi. K Bogu se ne ide, već jedino kroz ova Vrata. Ona je Majka u kojoj se stvaraju Božja djeca. Predati se Mariji jest sredstvo, jedini način predanja Bogu. Evo zašto se o. Maksimilijan želi predati Mariji bez pridržaja: tijelo i dušu sa svime što ima u naravnom i milosnom redu. Mi moramo biti Njezini, Njoj predani u neograničenoj ljubavi, da Ona uzmogne u nama stvoriti Božjega Sina, Isusa.

„Mariji se na savršen način dati znači, predati se Njoj kao njezina *stvar i vlasništvo*. Odatle je prvi uvjet da budemo Njezini, posvemašnji prinos samoga sebe Bezgrešnoj". Posljedica toga jest, „da Bezgrešna čini sa mnom što hoće i što joj se svidi, jer sam ja Njezino vlasništvo, Njoj na potpuno raspoloženje."

Ropstvo, da, ali ropstvo ljubavi. Jer Bog je ljubav. Sva Njegova djela jesu djela ljubavi, k Njemu se može samo po ljubavi: „Bog je ljubav. Kao što učinak mora odgovarati uzroku, tako svako stvorenje živi od ljubavi", kaže o. Maksimilijan. „Tako, dodaje on, ljubav mora također biti izvor i pokretač svega našeg djelovanja."

Ali ljubav se stiče ljubavlju. „Bezgrešna je savršeni odraz stvoriteljice ljubavi", dakle najprikladnija da privuče našu ljubav.

Naša je ljubav inače u sebi vrlo slaba i bijedna. Da se uzmogne povratiti k Bogu mora se pročistiti i ojačati. Ona će se pročistiti i ojačati Marijinom ljubavlju, koja je također „najsavršeniji izraz ljubavi, što se od stvorenja uzdiže prema Bogu." Evo potrebe, da prinesemo sva svoja djela po Mariji: „Najsavršenija je ljubav stvorenja prema Bogu u Bezgrešnoj, u stvorenju bez ikakve ljage grijeha, čija volja nije nikada bila, ma ni za čas, odijeljena od Božje volje".

„Bezgrešna je *raptrix cordium*, Majka Lijepe Ljubavi, slast čistih duša." Otac Maksimilijan ljubimac, želi da je svi ljube kao i on: „Mi u Niepokalanow-u živimo od neke dragovoljne i vrlo mile „fiksne ideje", a to je Bezgrešna. Za Nju mi živimo, za Nju radimo, trpimo i za Nju želimo i umrijeti."

„Mi želimo vršiti volju Bezgrešne, biti savršeno oruđe u Njenim rukama, posvema se prepuštamo Njezinom vodstvu u potpunoj poslušnosti, gdje će Ona otkrivati svoju volju i nama raspolagati kao sa svojim oruđem."

Otac Maksimilijan hoće da se svaki isprazni od samoga sebe, da se ispuni Bezgrešnom i Njezinom voljom. Iz Japana je pisao svojoj subraći u Niepokalanow: „Mi moramo biti sluge, djeca i vlasništvo Bezgrešne, biti posve Njezini, očistiti se od samih sebe, da postanemo potpuno Njezini. Bitno je uskladiti svoju volju s Njezinom." Ovo je punina ljubavi.

Božanska ljubav. Otac Maksimilijan dobro zna, da je cilj svake ljubavi Bog, beskrajna Ljubav. Ali on smatra najboljim načinom ljubavi prema Bogu, ljubiti Mariju, a po Njoj Isusa, a po Isusu Oca: „Mi moramo nastojati Isusa ljubiti kao što ga Marija ljubi. Naš cilj treba biti: da naša ljubav prema Isusu bude i ljubav Bezgrešne prema Njemu. Ovo je vrhunac ljubavi, mi ga pod svaku cijenu moramo postići."

Ali, kako ćemo dotle doći? Ljubeći Bezgrešnu: „Po Bezgrešnoj do Isusova Srca, ovo je naša lozinka", piše on. Isus je Krist kao čovjek naš Posrednik kod nebeskog Oca. Njegova presveta Majka je posrednica između nas i Isusa Krista, od koga nam sve milosti po Njoj dolaze. Nju je Isus Krist postavio Posrednicom, mi to čvrsto vjerujemo. Od Nje primamo milosti i Ona nas vodi Presvetom Isusovu Ocu."

Sve je ovo ponešto apstraktno, jedno od drugoga izvedeno, odviše ljudsko, nesavršeno izraženo ovozemnim bogoslovskim rječnikom. Ovo kao da niječe neki neposredni kontakt s Isusom, naše sjedinjenje u Njemu. Otac uviđa, da je više i bolje: apsolutna, potpuna predanost Mariji u savršenoj ljubavi jest uvjet našeg preobraženja u Isusa, u kome smo Očeva djeca i k Njemu se vraćamo, u jedinstvo: „Plod što proizlazi iz jedinstva Trojednoga Boga i ljubavi Bezgrešne prema Njemu jest Isus Krist, Čovjek-Bog. Po uzoru na Isusa, Božjega prvorođenca, moraju se oblikovati sva ostala Božja djeca." To znači u Mariji, u Kristovu jedinstvu: „Tko ne će Bezgrešnu Mariju za Majku, ne može Isusa smatrati bratom. Duša se mora preporoditi po uzoru na Isusa Krista." U Njemu, u Mariji.

Neki je klerik upitao o. Maksimilijana kako združiti jedinstvo s Bezgrešnom i jedinstvo s Isusom. Pitanje je vrlo važno, jer čovjek može samo za jednim čeznuti: kad se strastveno ljubi, sva je duša usredočena u predmetu ove ljubavi, ostalo nužno spada u drugotni plan. Otac je Maksimilijan Djevicu strastveno ljubio. Isus u njegovoj misli prelazi u drugotni plan. Kako razriješiti ovaj nezgodan problem?

Doista, po svojoj vrijednosti, Isus je središte i cilj njegove ljubavi. Ali prema sklonosti (affective), za nj je središte Bezrešna. Njegov odgovor glasi, da samo mašta promatra Boga, Isusa, Bezgrešnu kao predmete posebnih pobožnosti. Zapravo, kaže on, ovo nisu drugo no karike istoga lanca, jedna podređena drugoj: ljubeći jedno, ljubi se i drugo. Prava ljubav uvijek završava u Isusu, u Bogu.

Odgovor je dobar, ali ne rješava problema „psihološki": ostaje, da je za nj afektivno središte Marija, a Isus, Bog, beskrajna Ljubav spada u drugotni plan. Ne zadovoljava li posve ovakav bogoslovski odgovor? On zna, da je Isus središte i temelj našega nadnaravnog života. Nalazi on i točnu formulu, iako manje teološku: „Kralj (Isus) nije pokraj palače (Marije), već u unutarnoj dvorani (Marijino Srce)."

Evo dakle točne formulacije: u Mariji je Bog, kojega ljubim ljubavlju što me poistovjetuje s Njime. To jest, živeći u Mariji živim u Isusu, ja postajem Isus. Savršena pobožnost jest jedinstvo s Isusom u Mariji.

„Po Mariji k Isusu," jer se po Mariji Isus u meni stvorio. Ali također i „po Isusu k Mariji," jer je do Isusa, do Njegova jedinstva, da savršeno ljubim Mariju: Njegovom ljubavlju Božanskoga Sina.

Tako Otac s pravom zaključuje: „Onaj koji se Bezgrešnoj preda, ne će propasti. Još više: što više bude Njezin, više će pripadati Isusu i nebeskom Ocu." Mogao je također dodati: „Što će više biti Isusov, savršenije će biti pobožan prema Mariji."

Apostolat. Ali pobožnost prema Mariji nema za svrhu samo osobno posvećenje. Osobna posveta jest jedno sredstvo u ostvarivanju što veće slave Božje i spasenja duša. Vitez se predaje Mariji da postane u Njezinim rukama savršeno sredstvo u osvajanju svijeta za Isusa.

Uostalom, kad se predajemo Mariji bez pridržaja, po Njoj se Isus u nama oblikuje. Zar ne treba biti Isus, da se osvoji svijet? Ima li koje savršenije sredstvo? *(Sacerdos alter Christus).*

Duh i srce oca Maksimilijana ostaju usredočeni u Mariji, u Bezgrešnoj, pobjednici svih bojeva Božjih, pobjednici nad zlim duhom od časa svoga Začeća sve do svršetka vremena: „Naša je zadaća po Mariji obratiti i posvetiti sve duše." „Daj, da u Tvojim prečistim i premilostivim rukama budem prikladno sredstvo, da tolike nemarne i zavedene duše spoznaju i uzljube Tebe, da se, koliko više bude moguće, umnoži broj Tvojih pravih obožavatelja i štovatelja, da bi se posvuda prostiralo Kraljevstvo Presvetoga Isusova Srca."

Ovo je cilj Vitezova Bezgrešne, svrha Niepokalanow-a. Svi se apostoli žele posvetiti, svi hoće spasavati duše, ali karakteristika *vitezova Bezgrešne* jest, da se žele posvemašnjim predanjem Mariji posvetiti i po Njoj osvojiti svijet, samo po Njoj, kao Njezina savršena sredstva: „Glavna svrha Niepokalanow-a jest posvećenje braće, vlastita naša posveta. Mi to ne smijemo nikada zaboraviti: „Budimo najprije mi sami sveti!"

„Koja je posebna karakteristika Niepokalanow-a? Evo je: obratiti i posvetiti duše *pod zaštitom i posredovanjem Bezgrešne.*

„Nije dakle dovoljno reći: obratiti i posvetiti duše. Treba još dodati: *po Bezgrešnoj.*

„Ove dvije riječi tvore našu specifičnu razliku."

„Sav svijet znade, da je Djevica Posrednica svih milosti." Ono što nas karakterizira, jest *naša apsolutna pripadnost Bezgrešnoj.* Ovo je raison d'être Niepokalanow-a i Vitezova Bezgrešne.

„Istoga dana kad bi Vitezovi zanemarili Bezgrešnu kao ljestve posvećenja, bili bi izgubljeni."

Kraljica i Majka. Otac Maksimilijan osjeća, da će svijet biti spašen onoga dana, kad prizna Mariju svojom apsolutnom Kraljicom savršenim ljubavnim predanjem, što će joj dopustiti, da u njemu stvara svoga Sina. Da do toga dođe, osnovao je „Gradove Bezgrešne", gdje će Marija uistinu biti Kraljica i Majka. Odatle se ovaj duh mora razviti među Vitezove, u njegov Red, u sve Redove i Družbe i u cijeli svijet.

„Mnogo treba moliti, da se naš Red posveti Bezgrešnoj onako kao i mi u Niepokalanow-u: neograničeno," piše jednomu od subraće.

„Vitezovi mogu prodrijeti u cijelu Katoličku Akciju, oduhoviti sva njezina uda, da svi žive duhom Vitezova.

„Kad će konačno Bezgrešna biti Kraljica svemira ? Kada će svaka zemlja dobiti svoj Niepokalanow? Kada će „Vitez" (list) štampan u svim jezicima prodrijeti u svaku kuću, u svaku palaču, pod svaku strehu? Vjerujem, da za ubrzanje ovog sretnog časa, nema boljega sredstva, nego da se mi svakoga dana više i savršenije posvećujemo Bezgrešnoj. Jer što budemo više Njezini, više će se Ona, potpuno slobodno, moći s nama poslužiti. Nema uspješnijeg sredstva.

„Mi želimo sav svijet prinijeti ovoj Kraljici neba i zemlje. Želimo istinski usrećiti toliku siromašnu braću, toliko nesretnika, što uzalud tragaju za srećom."

Otac je Maksimilijan našao svoju sreću u potpunom predanju Bezgrešnoj. Htio je, da i njegova braća budu dionici njegove sreće, predavajući svijet svojoj Kraljici. Način da do toga dođemo jest posvemašnje predanje Bezgrešnoj: „Da biste znali, predraga moja djeco, kako sam sretan! Srce se moje prelijeva od sreće i mira, koliko se to može na ovoj zemlji posjedovati . . . Malena moja djeco, ljubite Bezgrešnu, ljubite Bezgrešnu, ljubite Bezgrešnu! Ona će Vas usrećiti. Povjerite se Njoj, Njoj se predajte, posve, neograničeno!"

Osobno sam poznavao oca Maksimilijana, kad je polazeći i vraćajući se iz Japana prolazio kroz Rim i ovdje se malko zadržao. Tada se zauzimamo za interese Bezgrešne i Njezinih Vitezova. Iz Nagasaki-a pisao mi je dugačko pismo, a među ostalim: „Oci su se naši šest stoljeća borili za obranu Bezgrešnog Marijina Začeća. Ali boj nije dokončan s dogmatizacijom. Na nama je, njihovim sinovima, da istinu za koju su se oni pobjedonosno borili provedemo u život i na apostolat." Preporučivao mi je, da o tome pišem u službenom glasilu Reda (Commentarium O.F.M. Conv. Rim).

Za vrijeme njegova slijedećeg prolaza kroz Rim (1937.), dugo smo se razgovarali o ovom predmetu. Govorili smo o Marijinoj tajni, o Njenoj ulozi u posveti svakoga pojedinca posebno, o Njezinoj zadaći u apostolatu, o Kraljevskom položaju, što ga Ona treba imati u svemiru.

Iza kako smo rekli sve što nam govori boslovlje, dodao je on s nekim mističkim izrazom: *„Ovo sve nije još ništa. Preostaje, da sve rečemo o Marijinu položaju u svijetu i o Njezinoj*

ulozi u posvećivanju duša." Ništa nije spicificirao. Osjećala se na njemu duboka intuicija svega što je preostalo reći. Ali ništa nije izustio. Ovog smo se puta zaustavili na Marijinu materinstvu. Marija je Kraljica, jer je Majka. Bezgrešna Božja Majka, posve Božanska Majka, Kraljica neba i zemlje, anđela i ljudi.

Kraljica, jer je Majka. Majka Božja, ljudi i anđela u jedinstvu tajanstvenog Tijela, koje je Ona rodila i nastavlja rađati.

Ona nam daje novi život u Isusu. Bit će naša Majka i Kraljica i Kraljica svijeta prema mjeri našega potpunog predanja Njoj, da joj dopustimo da bude Majka i da slobodno u nama djeluje, da u nama oblikuje Isusa, te nas učini prikladne za osvajanje svijeta za Njezino Kraljevstvo Ljubavi."

„Mariji treba priznati ovu ulogu Majke i Kraljice, zatim je pustiti, da potpuno slobodno djeluje. I Bezgrešna će slaviti nečuvene triumfe, pobjedit će sve neprijatelje, Neprijatelja. Ovo će tada biti Isusovo slavlje. Zato treba *oživotvoriti* svoju posvetu Bezgrešnoj uspješnim, apsolutnim predanjem i boriti se kao Njezino pokorno oruđe."

Ovo je sav duh Viteza Bezgrešne, oca Maksimilijana Kolbe-a.

VEČERNJA MOLITVA

(Možda bi bilo zgodno uz listopadsku pobožnost uvoditi — dakako ako je to moguće — i večernju molitvu, pa zato donosimo o njoj nekoliko misli).

Kada svrši pobožnost, svećenik upozori vjernike od kolike je važnosti večernja molitva skopčana s ispitom savjesti. Redovito i oni vjernici, koji se još mole prije spavanja, nižu Očenaše jedan za drugim, a na uređenje svojih odnosa s Gospodinom Bogom ne misle. Glavno je — vele — da nisu nevjernici, a stanje je milosti za njih terra incognita. A govor o milosti trebala bi biti zlatna nit svih propovijedi, pouka i poticaja. Dok se o tom govori s oltara, mnogi misle, da se to njih ne tiče, jer „svećenik mora tako govoriti". Takve predispozicije sijeku riječ Božju u temelju. Riječ svećenikova u intimnom krugu dobiva drugi ton. Govoriti s oltara: Pozdravljajte Majku Božju, kada zvoni „Zdravomarija", nešto je drugo od onog, kad se nađeš u njihovu društvu pa, kada zazvoni, digneš šešir i veliš: molimo! Ovo drugo jače ostaje u pameti. Tako je i s večernjom molitvom. „Molite se, kajte se...", redovito su samo riječi, a reći im baš prije počinka: „Evo, sad ćemo se zajedno pomoliti, kako čine pravi kršćani" — ostaje u pameti. Kada duše ne će k tebi, moraš ti k njima. To je kategorički imperativ današnjeg apostolata, gdjegod je samo moguće. Što su današnji kršćani tako slabi protiv nasrtaja pakla, to je očito stoga, što u njima nema Božanskog života. Vjera je kod velike većine doista stvar tradicije. I lagani vjetar pokazuje na kakvim nogama stojimo. To se lako uočuje. Odatle i toliko isticana potreba katehizacije odraslih. Vjera se ne poznaje. „Propovijedajte zato i na krovovima". (Matth 10, 27). Uvijek i svagdje! Ako je za laž netko mogao reći: „Lažite, lažite, uvijek će nešto ostati", što da mi kažemo za istinu? „Istina će vas osloboditi" (Jo 8, 32). Kruh svagdanji, riječ svagdanja! „Ne živi čovjek o samomu kruhu, nego i od svake riječi..." (Matth 4,4).

Rekao si deset puta i ništa nisi vidio. Jedanaesti... i eto! U jesen se sije... dolazi zima, misliš: nema života... počekaj, kazat će ti proljeće! Ali, ako u jesen zrno nije posijano, možeš li se u proljeću nadati klijanju? Za jednu sam dušu mislio: spava zimskim snom. Za jednog razgovora reče: „Znam, rekli ste jedanput, da nema zasluge, ako nismo u milosti". Ostao sam frapiran. Ta duša ipak razmišlja. Zrno je propalo. Nikodemi — u noći upoznaju Isusa, a nemaju snage do ukazanja! „Fides ex auditu" (Rom 10,17).

Ono najmanje, što se mora tražiti od kršćanina, jest život u milosti. Previše smo skromni u svojim zahtjevima. To pokazuje veličinu naše ljubavi.

Bila je puna crkva svijeta! Puna crkva...? Koga...? Živih mrtvaca. Formalizam! Netko je rekao, da nije najveći slijepac onaj, koji nema oči pa ne vidi, nego onaj, koji ih ima, a ne vidi! Ako se tu radi o sluzi oltara, dvostruka žalost! Da se zadovoljimo s takvim formalizmom?! Ne nailazimo li na činjenicu, da se svaki pokušaj produbljivanja kršćanskog života označuje pretjeranošću? Sv. Vianney je govorio: Teško je sa župe na sud Božji! A šta će reći svećenik, koji za sobom ostavlja župu gorom, nego ju je našao? Takva su vremena? Ili: takvi su svećenici? „O da si hladan ili vruć! Ali jer si mlak..." (Apoc 3,15). Večernja molitva s ispitom savjesti je pokušaj budjenja onih koji spavaju. Ona je upo-

zorenje, da smo dužni Bogu zahvalnost, ljubav, kajanje...

Zahvala: Zahvaljujemo Ti, Gospodine, na svim dobročinstvima, koje smo danas od Tebe primili. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Zaziv Duha Svetoga: Duše Sveti, baci zraku svojeg svijetla u našu nutrinu, da bismo upoznali u čemu smo Te danas uvrijedili, a volju nam potakni, da se što savršenije pokajemo.

Ispit savjesti: 1. Dužnosti prema Bogu. Jesmo li jutros obavili svoju jutarnju molitvu? (Zahvalili se Bogu, što nas je očuvao prošle noći, i prosili Ga za pomoć za današnji dan, osobito da nas očuva od teškog grijeha?) Pozdravili Majku Božju? Obavili dobru nakanu? („Bože moj, štogod danas budem radio, sve neka bude Tebi za ljubav"). Jesmo li se svi zajedno u obitelji molili prije i poslije jela? Majko, to je tvoja dužnost! Kleli? Psovali? Ako smo išli mimo Crkve, jesmo li se časkom svratili? (Ako je nedjelja: jesmo li bili na svetoj Misi, na sakranentima?).

2. Dužnosti prema bližnjemu. Roditelji, majke, jeste li svršili svoje dužnosti prema djeci? Djeco, jeste li bili poslušni svojim roditeljima i starijima? Ogovarali koga, klevetali, krivo sudili, počinili kakvu štetu, u miru sa svakim?

3. Dužnosti prema samom sebi. Briga za dušu? Moje misli, želje, oholost? Lakomost? Besramnost? Srditost?...

Sada, braćo moja, pomislimo, da nas dragi Bog ove noći pozove k sebi, da li bismo spasili svoju dušu? Da li smo u milosti ili u smrtnom grijehu? Ako sam u grijehu, zar me nije strah? Osvanuti u paklu? Kakva misao! Zašto uopće živim?... (Dvije riječi o savršenom pokajanju sa željom za svetom Ispovijedi).

Zamisli sada da se nalaziš pod križem. Isus se na njemu muči. I misliš: ja sam tome kriv. U tim mislima izgovori:

Kajanje: Kajem se od svega srca za sve svoje grijehe, što sam njima... Isuse moj, smiluj mi se!

Zadovoljština: Vječni Oče, prikazujemo Ti, preko ruku Marijinih, presveto Srce Isusovo sa svom Njegovom ljubavlju, sa svim Njegovim patnjama i sa svim Njegovim zaslugama, da Ti zadovoljimo za grijehe, koje smo počinili tokom cijeloga našeg života. Osobito prošlog dana. Slava Ocu...

Da pročistiš i oplemeniš ona dobra djela, koja smo slabo učinili tokom cijelog života, osobito prošlog dana. Slava Ocu...

Da nadoknadiš ona dobra djela, koja smo morali učiniti, a koja smo izostavili tokom cijelog našeg života, a osobito prošlog dana. Slava Ocu...

Prošnja za obraćenje grješnika. Bože moj, mi vjerujemo u Tebe, mi Ti se klanjamo, mi se ufamo u Tebe i mi Te ljubimo i prosimo oproštenje za sve one duše, koje u Te ne vjeruju, koje Ti se ne klanjaju, koje se u Te ne ufaju i koje Te ne ljube! (Fatima)

Presveto Trojstvo, Oče, Sine i Duše Sveti, duboko Vam se klanjamo i prikazujemo Vam predragocjeno Tijelo i Krv, dušu, čovječanstvo i Božanstvo Gospodina Našega Isusa Krista, prisutno po svim svetohraništima svijeta kao zadovoljštinu za grijehe, kojima Ga vrijeđaju; pa Vas molimo po zaslugama istoga Presvetoga Srca i po zagovoru Bezgrešnoga Srca Marijina, smilujte se pojedinim griješnicima i obratite ih. (Fatima)

Spomeni se!... U Tvoje ruke, Gospo, i ove noći predajemo i svoju dušu i tijelo sa svim našim potrebama. Preporučamo Ti sve naše drage i mile, osobito one, koji se nalaze u teškom grijehu, da ih privedeš na put milosti, da ih smrt ne iznenadi. Preporučamo Ti našu djecu, obraćenje naše mladosti, posvećenje naših obitelji i majki, da se uvede zajednička molitva, da se iskorjene psovke i kletve, nečistoća, plesovi, mržnja i svađa, da se svetkuju svetački dani! Preporučamo Ti potrebe cijele župe, biskupije i svete Crkve! Molimo Te za mir u svijetu, obraćenje grješnika, misije, obnovu duha ljubavi u Crkvi, za posvećenje svećenika, za svećenička i redovnička zvanja; za sve, koji će ove noći umrijeti. Za sve, koji su se preporučili u naše molitve ili za koje smo se dužni moliti! A svim vjernim mrtvima isprosi od Boga vječni pokoj!

Isuse, Josipe, Marijo, u vaše ruke predajem dušu svoju! Isuse blaga i ponizna Srca, učini srce naše po Srcu svome! „Anđele Čuvaru mili, svojom snagom nas zakrili... Anđelu Čuvaru našega mjesta, moli za nas! Sveti N., zaštitniče naše župe, moli za naše mjesto! Božanska pomoć prebivala vazda s nama! Amen.

Haec doce et exhortare

(Nacrti za propovijedi o glavnim kršć. istinama)

39. Smrt

Stari Rimljani su bili veoma ponosni na svoj glavni grad Rim. Smatrali su ga — a i bio je — prvim gradom na svijetu. Čak su i godine računali od osnutka Rima. Rimskom senatu i rimskim carevima bila jedna od najglavnijih briga, kako će Rim što više ukrasiti spomenicima, hramovima, palačama i slavolucima.

Jednome rimskom caru došao je jedanput u goste perzijski kralj. Kad je kralj vidio sve znamenitosti Rima, upitao ga je car: „Prijatelju, šta veliš za Rim?“ „Krasan je to grad, odgovori kralj, ali ima i u njemu nešto, što mi se ne svida!“ — „Što to?“ — upita iznenađen car. „Ne sviđa mi se to, što sam vidio, da uza sav sjaj i raskoš i u Rimu ima grobova“.

Da, i u Rimu, i ne samo u Rimu, nego svuda, ima grobova. Da odemo bilo kuda, na bilo koji kraj svijeta, svuda ćemo susresti našu staru znanicu: smrt. Od nje ne možemo pobjeći, niti se sakriti. Možeš izbjegavati groblja, možeš zahtijevati, da se pred tobom ne govori o smrti, možeš i svoje misli tako usmjeriti, da na smrt nikada ne pomisliš, to ti ništa ne pomaže. Postat ćeš ipak plijen smrti.

Mislim, da je svakom razboritom čovjeku jasno, da nije pametno o smrti ne govoriti, o smrti ne razmišljati. Mi, pametni ljudi, ne smijemo biti kao noj, koji kako se ono kaže, kad dođe u kakav opasni, bezizgledni položaj, turi glavu u pijesak, da ništa ne vidi i ne čuje, i misli, da je time riješio problem.

Kad je već smrt tu, kad je već svakom od nas suđeno da umre, onda je vrlo pametno i razborito, da mi o tome malo razmišljamo.

Zato i u kršćanskom nauku stoji: Četiri su posljednje stvari čovjeka: smrt, sud, pakao i kraljevstvo nebesko. U svim djelima svojim spomeni se posljednjih stvari. I kada nas naša vjera poziva na to, da mislimo na smrt, ne čini to s nakanom, da nas „plaši“, „zastrašuje“, pa da na takav način „podjarmi“ ljude kao što neki odrasli plaše i krote djecu „krampusom“. Smrt nije bajka, nego činjenica, stvarnost. A tko usmjeruje naše misli prema toj stvarnosti, taj ne zastrašuje, nego nas poziva, da budemo razboriti. Onaj zavarava sebe i druge, koji ne će da misli na smrt i hoće od nje odvratiti pažnju ljudi.

1. Razmišljanje o smrti je *razborito* i pametno.

U staro vrijeme su vladari imali t. zv. dvorske luđake. Ali nisu to bili zbilja luđaci, nego vrlo dosjetljivi ljudi, koji su svojim duhovitim dosjetkama razveseljavali svoju okolinu. Neki je kralj imao takvog „luđaka“. Jednom prilikom, kada je kod kralja bila svečana gozba i kada je dvorski luđak sve goste i kralja svojim šalama do suza nasmijao, razdragani kralj dao mu je novu kapu s riječima: „Evo ti nove kape. Ne smiješ je nikome dati, osim onome, tko je veći luđak od tebe“. A luđak vrati kapu kralju i reče mu: „Onda je samo uzmi ti, jer si veći luđak od mene... Zato što provodiš svoje vrijeme u poslu i zabavama, i tako izbjegavaš da misliš na ono, što te čeka i na što bi najviše morao misliti: na smrt!“

Moramo priznati, da ima istine u ovim riječima. Moramo priznati, da smo i mi slični onome kralju: dajemo se na velike poslove, nastojimo da steknemo što više, zabavljamo se na sve moguće načine, a ne mislimo na smrt. A to je zbilja nerazborito. Ne kažemo li, da je razborit i pametan čovjek onaj, koji je dalekovidan, predvidi budućnost i tako mu svi poslovi sretno ispadnu. I mi, kad mislimo na smrt, onda smo najdalekovidniji, najrazboritiji ljudi, koji vide daleko u budućnost i koji time mogu učiniti sretnim ne samo dio svog života, nego cijeli život svoj kroz sve vijeke.

Razmišljanje o smrti je prema tome i *korisno*, kako pojedincu, tako i cijeloj zajednici. Krsćanski nauk kaže: „U svim svojim djelima spomeni se posljednjih svojih, pa ne ćeš nikada sagriješiti“. Misao na smrt može te učiniti boljim, može te očuvati od mnogih grijeha, napasti, zlih sklonosti: oholosti, sebičnosti, škrtosti, sjetilnosti, zavisti i neumjerenosti... A mislim da nije potrebno razlagati, koliko koristi ima pojedinac, njegova okolina i na koncu cijela ljudska zajednica, ako je čovjek što je moguće manje sebičan, ohol, škrt... Rekosmo: pomisao na smrt može čovjeka učiniti boljim. To znači, da nije sasvim sigurno, da će te učiniti boljim. Jest! To znači i to sam i htio time naglasiti. Vi ste već sigurno imali prilike čuti i ovakav govor: Jedimo i pijmo, uživajmo dok možemo. I onako će doći smrt, pa živimo u slastima kolikogod možemo i dokle možemo.

Prema tome misao na smrt može imati i sasvim protivan učinak: može učiniti ljude još lakomislenijima, još sebičnijima.

To je istina. Ali onda izlazi, da baš ne bi trebalo toliko govoriti o smrti!

Treba razmišljati, treba govoriti o smrti. Samo treba znati, da ima dva shvaćanja o smrti: kršćansko i nekršćansko.

Smrt po *kršćanskom shvaćanju* nije konac, svršetak svega. Nije posljednja stvar čovjeka, nego prva od četiri posljednjih stvari. Smrt nije prestanak našeg postojanja, našeg života, nego je samo prestanak ovoga života. Smrt je svršetak i — početak.

Sv. Karlo Boromejski imao je u svojoj sobi jednu sliku, koju je često promatrao. Bila je

to velika, umjetnička slika, koja je pretstavljala smrt. Smrt je bila naslikana, kako ste već i vi često vidjeli na slikama: ljudski kostur s velikom, oštrom kosom u ruci. Svetac je baš zato postavio ovu sliku u svoju sobu, da ga podsjeti na smrt. Ali što je više puta promatrao sliku, bio je sa slikom nezadovoljniji. Na koncu je zvao slikara i rekao mu, da sliku ispravi. „Pa šta nije dobro na slici?" — upita slikar malo iznenađen i uvrijeđen. „Šta nije dobro?"—„Nije dobro, što smrt drži u ruci kosu. Brišite vi kosu i naslikajte mjesto nje — ključ."

Da, to pretstavlja kršćansko shvaćanje smrti. Smrt nam otvara drugi život, smrt je prolaz, vrata. Iza smrti još slijedi ono, što je najvažnije: sud, pakao ili kraljevstvo nebesko. Vi ćete u slijedećim propovjedima čuti, da iza smrti zbilja slijedi još sud i vječni život. Prema tome je ovakvo shvaćanje smrti jedino ispravno, a ovakvo shvaćanje smrti ne može nas demoralizirati, ne može imati takav učinak kao nekršćansko shvaćanje smrti: jedi, pij, uživaj, vladaj — dok te nestane, ne crkneš!

Zato mi kršćani, katolici treba da razmišljamo o smrti, treba da imamo smrt uvijek pred očima. To će nas učiniti boljima, to će nas očuvati od grijeha u mnogim napastima i to će nas prema tome učiniti sretnima, i u ovom, a pogotovo u onom drugom životu, koji nas čeka iza smrti.

40. Posebni sud

1. Pojam. Sigurna je nauka sv. Crkve, da postoje dva suda Božja, na kojima će svaki čovjek biti suđen. Prvi se zove poseban sud, koji se vrši nad svakim čovjekom posebice, pojedinačno, čim tko umre. Drugi će se vršiti zajednički, skupno, nad svim ljudima. To će biti svečani sud čitavoga svijeta na svršetku svijeta ili na sudnji dan. Važniji je ovaj prvi, pojedinačni, posebni sud. Kako na njemu prođeš, tako ćeš proći i na sudnjem danu.

2. Dokaz. Da osim zajedničkog sudnjeg dana postoji još i posebni, pojedinačni sud, to znamo iz sv. Pisma. „Čovjeku je određeno jednom umrijeti, a poslije toga slijedi sud" (Hebr 9,27). Iz Isusove prispodobe o bogatom Gavanu i siromašnom Lazaru vidimo, da su oba bila suđena odmah poslije smrti. Dakle postoji i posebni sud.

3. Tko će suditi ljudima, za sva njihova djela? Naš će sudac i na posebnom i na općenitom sudu biti Isus Krist. To jasno stoji u sv. Pismu: „Otac ne sudi nikome, već je sav sud predao Sinu" (Jo 5,22). Krist će dakle biti naš sudac, onaj Krist, koji je za naše spasenje prolio svoju krv i umro raspet na Križu.

4. Kada i gdje će se vršiti posebni sud? Čim čovjek umre, čim se duša odijeli od tijela, odmah dolazi na posebni sud. Dakle: dok naša okolina ne zna još pravo, jesmo li već mrtvi ili još živimo; dok nam još u ruci gori mrtvačka svijeća; dok nam se tijelo nije još ni ohladilo, mi smo već suđeni.

Gdje? Po mišljenju crkvenih učitelja svaki čovjek je suđen ondje, gdje umre. Pa to je i posve razumljivo. Naš je Sudac posvudašnji, pa je i Njegovo sudište posvudašnje. Nije dakle potrebito, da Krist silazi k nama ili da se mi uzdižemo k Njemu, da nam sudi. Bit ćeš dakle suđen u svojoj sobi, kod kreveta, na kojem si umro; na ulici, pod autom, koji te je zgazio; na rijeci, u kojoj si se utopio; na bojnom polju, gdje si poginuo i t. d...

5. Lumen Christi. Čim se dakle duša odijeli od tijela, odmah se nađe pred Kristom Sucem. Tada svijetlo Kristovo tako obasja dušu, da ona — kao u ogledalu — u jednom času ugleda pred sobom bistro i jasno sav svoj pretekli život: sva svoja djela, dobra i zla, bliža i daljnja, i ona već davno zaboravljena. Ispunja se riječ Isusova: „Ništa nije sakriveno, što se ne će objaviti" (Luc 8,17). I ne će tad biti potrebito, da dušu tko sjeća ili optužuje, ili brani. Sve će sama vidjeti u svijetlu Kristovom i drhćući čekati svoju osudu. O doista velikog li i strašnog trenutka!...

6. O čemu će se suditi? O svakoj misli, o svakoj želji, o svakoj riječi, o svakom djelu, dobrom i zlom. O propuštenim dobrim djelima. O staleškim dužnostima. O grijesima vlastitim i t. zv. tuđim grijesima. Za dobra djela još posebice — s kakvom smo ih nakanom činili (jer nije sve zlato, što se žuti!)? Još i o ovom: kako smo upotrebljavali naravne i svrhunaravne darove, koje smo od Boga primili. Sve će tada doći na svijetlo!

7. Radost vjernih sljedbenika Kristovih, kad se nađu pred Isusom, koga su toliko ljubili, slušali, slijedili, pa čak radi Njega trpjeli...

Smetenost, potištenost, strah, užas grješnika, kad se nađu pred Kristom, kog su vrijeđali, prezirali, čak i progonili.

8. Osuda: Nebo. Čistilište. Pakao. Osjećaji kod osude.

9. Priprava za dan suda: Češće razmatranje o B. Sudu. Sveti strah. Ispit savjesti. Ispovijed. Stare ispovijedi. Pokora. Dobra djela.

41. Nebo

U istočnoj Africi, u ernačkom plemenu Kamba, kruži priča iz pradavnih vremena. U dalekoj su prošlosti, tako kaže priča, članovi toga plemena rasrđeni bijesom smrti, poslali pouzdane ljude na sve strane svijeta, da nađu mjesto, gdje smrt ne vlada. Onamo će se tada svi preseliti. Poslanici su godinama lutali od naselja do naselja i na koncu donose porazan izvještaj: „Ostanimo gdje smo! Umrimo tu, gdje su i oci naši umirali. Na cijelom svijetu nema mjesta gdje smrt ne bi vladala!"

Pa ipak nije tako!

Ima jedno kraljevstvo, čiji stanovnici vječno žive. Ima jedno mjesto „gdje nema više smrti, ni žalosti, ni tuge ni bola" (Apoc 21,4). O tom blaženom mjestu nad zvijezdama, gdje nas već toliki predci čekaju, kamo se nadamo i mi jednom doći, o nebu, o našoj pravoj domovini, želim danas propovijedati.

I. Nebo postoji. Zar još i danas, u XX. vijeku, o nebu?

1. „O nebu" sa prezirnim smiješkom pita nevjernik? „Znanost je dokazala, da nema neba!" Koja je znanost to dokazala? Koja se znanost bavi time? Nadprirodnim pojavama se nijedna svjetovna znanost ne bavi. Znanost se bavi prirodom i prirodnim pojavama — pa i tu još toliko toga ne zna! Tri hiljade godina što su prošle, neprestano jedna godina drugu godinu popravlja i obara. Kako su smiješne danas „naučne" knjige, što su prije tri stotine godina napisane, tako će poslije tri stotine godina biti smiješne ove, što se sada pišu. Velika će uvreda biti kad se kome rekne: „Ti kao da si rođen u XX. vijeku!"

Knjiga, koju nisu napisali obični ljudi, nego ljudi nadahnuti Duhom Svetim; knjiga, koja se ne mijenja, Sv. Pismo, nam izričito govori o postojanju neba: „Činite pokoru, jer se približi kraljevstvo nebesko" (Matth 3,2). „Sabirajte sebi blago u nebu" (Matth 6,20).

2. „Nema neba" — kaže nevjernik. Rekao je ovaj ili onaj. Poriču ga, rugaju mu se. „Nebo prepuštamo anđelima i vrapcima" (Bebel). „Ne vjerujem u nebo o kojem popić govori" (H. Heine). Ovako i slično čuješ na svakom koraku.

Mi tvrdimo da nebo postoji, to nas uči Isus Krist, koji ne može prevariti, ni prevaren biti. On nas uči ovako moliti: „Oče naš, koji jesi na nebesima" (Matth 6, 9). On nam kaže: „Radujte se i veselite se, jer je obilna vaša plaća na nebu" (Matth 5,12). On nam obećaje: „U kući Oca mojega su mnogi stanovi... idem da vam pripravim mjesto" (Jo 14,2). On kaže razbojniku s desne strane: „Još danas ćeš biti sa mnom u raju" (Luc 23,43).

3. Naša je nauka tako bliza ljudskoj duši. Od uvijek su ljudi čeznuli za nebom. Poganski mitovi, priča o Ikaru, historija o kuli Babilonskoj (Exod 11). Odakle ta čežnja u nama? Onaj, koji je dao pticama u jesen čežnju za toplijim južnim, krajevima — dao je i nama čežnju za nebom. Možete li povjerovati, da tamo daleko na jugu, ne postoji zemlja, u kojoj će se ptice selice nastaniti i održati svoj život? Ne, glas naravi se ne vara, on je zov Stvoritelja, on je sredstvo svemogućnosti Božje. Kako bi Bog mogao razumnim stvorovima dati predočbu i čežnju za nebom, kad ono ne bi uopće postojalo?!

Da, da nebo postoji, kaže nam i glas objave Božje, a potvrđuje i glas naravi u nama.

II. Kako je u nebu? Ljudski jezik nije kadar izraziti ljepotu zemlje, koja se je zaodjenula u proljetni plašt. Ljudsko pero nije kadro opisati zalaz večernjega sunca ili zvjezdano nebo noći. Sv. Pavao, najveći propovjednik svih vremena, koji je za čas bio uzet u nebo, nije znao reći drugo, nego da „ljudsko oko nije vidjelo, ni uho čulo, što je Bog pripravio onima koji ga ljube" (1 Cor 2,9). Pa ipak, na temelju onoga što nam je Bog objavio znamo:

1. Da je glavna ljepota, radost neba: gledanje, posjedovanje trojednog Boga.

Tko se ozbiljno zamisli u puninu ljepote Božje, osjeća da stoji pred morem bez obala i bez dna. Pred morem veličanstva i veličine, punim ljubavi i milosrđa. Sigurno je, da ljudsko oko nije sposobno gledati ljepotu Božju. Pa ipak su je ljudi od uvijek željeli vidjeti. Tako već Mojsije moli: „Daj mi da ugledam slavu tvoju", a Bog mu odgovara „... lica mojega ne možeš ugledati. Nijedan čovjek ne može me vidjeti i ostati živ" (Exod 33,18-20).

A sada nam sv. Pavao tvrdi: nebo je u najdubljoj biti svojoj gledanje ljepote Božje. „Gledat ćemo Ga licem u lice" (1 Cor 13,12). Isto nam kaže i sv. Ivan: „... i gledat će lice njegovo" (Apoc 22,4).

Dok smo na zemlji ne možemo Boga vidjeti. Mi Ga spoznajemo u Njegovim djelima. On nam je zastrt velom stvorenja, kao što je

Isus sakriven pod prilikama kruha. U nebu taj veo pada. Gledat ćemo samo presveto Trojstvo u svoj ljepoti svojoj. U životopisu sv. Terezije od M. I. čitamo, da je ona smjela vidjeti preobraženu ruku Spasiteljevu. Danima je svetica bila opijena od tog jednog jedinog pogleda! Dugo je trebalo, dok je opet došla k sebi!

2. Sporedne radosti.

a) Preobraženo tijelo. „Isus će preobraziti tijelo naše poniznosti, da bude jednako tijelu slave njegove" (Phil 3,21). „Više ne će ogladnjeti ni ožednjeti, i ne će više na njih pasti sunčana žega" (Apoc 7,16).

„I otrt će Bog svaku suzu" ... (Apoc 21,4). Koliko je suza u jednom selu, u jednom gradu, u jednoj jedinoj noći. Sa suzom dolazimo na ovaj svijet — sa suzom odlazimo sa ovoga svijeta. Od prve pa do posljednje — prolijemo potok suza. Živimo u suznoj dolini.

Gore, u nebu toga ne će više biti! Sama radost i veselje! Gluhonijemi mladić na umoru muca svećeniku: „Ja — rado — umrijeti. U — nebu — ja smijati!"

„... i smrti ne će biti više..." (ib). Nema mjestanca na kugli zemaljskoj, gdje ne bi vladala smrt. Koliko žalosti i gorčine ona sobom nosi. Gore nema umiranja!

„... ni tuge... ni boli ne će biti više..." (ib). Kolika tuga i bol se je sručila na nas. Ne samo na siromašne rupe i potleušice, nego i na dvorove i vile velikaša. Tamo će sve to nestati!

b) Duša mirna — zadovoljna.

Kolika pitanja, nerješena i nerješiva, muče naš jadni razum. Već kao malena djeca: zašto ovo, zašto ono? A koliko tih „zašto" ostaje bez svojega „zato"? Tamo neće više biti zagonetke za naš razum. Sve ćemo vidjeti, sve što nas zanima znati. i

Svi smo mi lovci za srećom. Dijete ju traž u igri, mladost u zabavi i razonodi, netko negdje — a ipak nas sve to, što nalazimo, može samo za kratko zadovoljiti. „Ljudsko srce nikad posve zadovoljno nije" (Preradović). Tek u nebu, u posjedovanju trojednog Boga, naše će se srce posve smiriti. „Nemirno je srce naše, dok se ne smiri u Tebi, Bože" (sv. Augustin).

c) Društvo svetih

Čovjek je socijalno biće, po naravi svojoj teži za društvom. Ni djeca se ne mogu zadovoljiti lutkama i igračkama — traže žive suigrače. Potpuna osama se teško podnosi. Tražimo kod ljudi sreću i zadovoljstvo, a često nalazimo: pakost, zavist, zlobu, laž, podlost itd... Koliko smo gorkih progutali od onih, koji se zovu našom braćom!

Gore, u nebu toga nema! Tamo će se ispuniti molitva Crkve. Izaći će nam u susret anđeli i arkanđeli, apostoli i učenici Gospodnji, mučenici i priznavaoci, redovnici i pustinjaci, djevice i udovice, svi sveci i svetice Božje, i primit će nas u svoje blaženo društvo.

I sve to će vječno trajati. „Vaše radosti ne će nitko uzeti od vas" (Jo 16,22). Vječnost čini nebo nebom, a pakao paklom.

Kad su kralju Filipu Macedonskom pripovijedali o ljepotama Atene, on uzvikne: „Taj grad moram osvojiti vatrom, zlatom ili krvlju!" Tako moramo i mi, kad znamo za ljepotu neba, uzviknuti: nebo ćemo osvojiti. „Kraljevstvo nebesko trpi nasilje i silnici ga grabe" (Matth 11,12).

U poljskoj bolnici kod Aachena ležao je mladi, blijedi strijelac i borio se sa smrću. Borio se je hrabro. „Da ste mi zdravo, drugovi. O nebu se radi. Tamo ćemo se opet vidjeti!" Tada su mu se usne polako pomicale, kao da tiho šapće molitvu. Najedamput se naglo uspravi, lice mu se zasja, i snažno uzvikne: „Hura!" Sestra milosrdnica ga upita: „Šta je prijatelju?" „Sestro, ja jurišam. Ja jurišam na nebo!" Bile su to njegove posljednje riječi. I naš život, predragi, neka ne bude drugo, nego juriš na lijepo nebo!

42. Čistilište

Sv. Pismo i Starog i Novog Zavjeta, usmena predaja uz zdrav razum i osjećaje našega srca govore i dokazuju, da postoji čistilište. Zato danas riječ o toj istini naše vjere. (Isp. 2 Mac 12,44 — Matth 5,26 — 1 Cor 3,15).

I. U čemu stoji čistilište?

A: Strahote čistilišta.

a. Najveća strahota čistilišta jest lišenje Boga. Njemu pripadaju, a k Njemu ne mogu. Kao što kamen bačen, pada; kao što magnet teži k polu, tako duša nakon smrti, rastavljena od tijela, htjela bi svom snagom, da poleti u naručaj Božji. U tom času odbacivši sve spone, sve zapreke, utjecaj vlastita tijela, posve slobodna kao ptica, kad joj se otvori krletka — svom silom poleti k Bogu. No jasnom spoznajom Boga u čas mora da zastane, kao da je neka ledena ruka uhvati i potegne natrag, kao

da joj se svežu ili odrežu krila. Potpuno spozna onu sv. Pisma: „I ne će u nj (tj. u nebo) ništa nečisto . . .“ (Apoc 21,27). Spozna, da kod nje nije sve u redu. Tu za dušu u čistilištu započima najstrašnije: pred ciljem mora biti odijeljena od Boga; svijest: ne mogu, ne smijem k Njemu; uvjerenje: za Boga sam, ali ne još sada.

b. Uz ovu najveću strahotu čistilišnu pridolaze i druge osjetne muke. Kao što duša jasno u tom času spozna Boga, kome ne može, tako isto jasno spozna i sve uzroke, radi kojih privremeno gubi Boga. Uviđa jasno sva svoja griješna djela, sva propuštena djela, sve neurednosti u službi sa stvorenjima. Od toga svega mora da se čisti u ognju, strašnom ognju, koji se ne može ni usporediti sa zemaljskim ognjem. Taj oganj posve prožme čitavu dušu i izaziva neizrecive bili. Uz to pridolazi muka sa sviješću: sam sam kriv, i onda crv savjesti neprestano izjeda dušu: sam si kriv svojoj nesreći. Imala si toliko lijepih prigoda, toliko milosti, toliko pobudnih primjera, toliko opomena, savjeta. A sada od svega toga ništa, nego samo muka, patnja, oganj. Nema crkve da me primi, nema svećenika da me odriješi, nema svijetla da me dovede do pričesnog stola, nema za mene svete Mise, koja oživljava i daje novi život.

B. Utjeha čistilišta.

No u svim tim strahotama svijetli jedna osnažujuća sila, a to je nada, nada da će ipak jednom Boga posjedovati. I ako je isti oganj kao u paklu, kojim se prema svetom Augustinu „muče osuđeni i čiste pravedni“, taj oganj je skopčan s nadom u prestanak. I ako na ulazu u pakao stoji: „Koji ulazite, ostavite svaku nadu“, ovdje je baš nada ono, što duše jača i krijepi. I ako je čistilište strašnija tamnica nego ijedna tamnica na ovom svijetu, u njoj nema očaja, nema zavijanja, nema proklinjanja, nju napunja „ono što nas naprijed kreće“— nada u izbavljenje. Stoga tu vlada smireno predanje i podnašanje sa željom, da se očiste i tako posve očišćene da polete svome Stvoritelju i Usrećitelju . . . Iako je to mjesto strašnih muka, ipak nije čistilište predvorje pakla, nego predvorje neba. To mjesto dakle ispunja ozračje nade. Oni su u sigurnim rukama, po stanju milosti mogu biti primljeni u nebo, jer su baštinici.

Ta nada drži ih u najstrašnijim mukama. O, blažena nada!

II. Dužnost pomaganja dušama u čistilištu

Kolikogod su muke prokletih u paklu stašne i pojačane tim, što su svijesni, da ne će nikada prestati, toliko se dušama u čistilištu tim jače povećavaju boli, što ih muči težnja, da ih se što prije riješe; koliko prokletnike odbija, odvraća mržnja od Boga, toliko duše u čistilištu privlači svrhunaravna ljubav Božja. I baš radi toga posebno trpe, jer ne mogu udovoljiti svojoj velikoj i silnoj ljubavi, budući da ih njihova nečistoća i odgovarajuće kazne sprečavaju, da što prije dođu k Bogu. Uz to su svijesne, da si same ne mogu pomoći! Radi toga traže pomoćnike i prijatelje. Dobro znadu koliko im vrijedi naša pomoć, koju im možemo pružiti kao članovi općinstva svetih, stoga neprestano vape: „Smilujte se, barem vi prijatelji, smilujte se“ (Job 10,21).

Kad se brod nađe u opasnosti, tada se na sve strane šalju bežični znakovi tražeći hitnu pomoć. Po međunarodnom ugovoru ti znakovi pomoći se sastoje od tri slova „S O S“, koja su početna slova od tri engleske riječi: „Spasite naše duše!“

Brodolomci, koje je zadesila strašna nesreća na putu u vječnu domovinu, jesu duše u čistilištu. One nam neprestano, a osobito u mjesecu studenom dovikuju: „S O S-spasite naše duše!“ „Smilujte se, smilujte se, barem vi prijatelji!“

A. Naša dužnost je da im pomognemo:

a. Ex justitia. Svi mi živi sačinjavamo s blaženicima u nebu i tim jadnicima u čistilištu tajanstveno Tijelo Kristovo. On je glava, a mi udovi. Kao što u obitelji članovi dijele radost i žalost međusobno se pomagajući, kao što u ljudskom organizmu svi udovi rade za čitavo tijelo, i ako jedno udo oboli, trpi čitavo tijelo, tako mora biti po želji Isusovoj i u kršćanskoj tajanstvenoj zajednici . . . „Mnogi su udovi, ali je jedno tijelo. I ako strada jedan ud, s njim stradaju svi udovi, i ako se raduje jedan ud, s njim se raduju svi udovi“ (1 Cor 12,20 i 26). Ona Kristova: „Blago milosrdnima, jer će milosrđe postići“ (Matth 5,7) ne vrijedi samo za žive, nego i za mrtve, i još više za njih. Oni se nalaze u takovom stanju, da si ništa ne mogu pomoći, ništa zaslužiti, pa niti ništa naškoditi, zato sve očekuju od milosrđa Božjeg i ljubavi onih, koji su još na zemlji.

b) Ex charitate. Osjećaj ljudski i kršćanski zahtijeva, da se pomogne onom, koji je u većoj nuždi i nesreći. Nitko na ovom svijetu nije u takovoj muci, stisci, jadu, kao duše u čistilištu. To su oni, s kojima smo povezani Božanskim i naravnim rodbinskim vezama. To

su oni, kojima imamo sve zahvaliti u naravnom i vrhunaravnom redu, preko njih smo došli do naravnog i vrhunaravnog života. To su naši roditelji, braća, sestre, dobročinitelji, prijatelji, naši domoroci. U stisci se poznaju prijatelji... Po pomoći i brizi za drage pokojnike pokazujemo svoju ljubav, odanost i zahvalnost.

B) Kako da pomognemo i tko?

Kada se pojavi u selu požar, o, kako se uskomeša čitavo selo, sve hiti na pomoć, po svuda se čuje vika: vatra, gori, vatra, gori! Kako je to jezovita riječ, pogotovo kada se prolomi u noći. Sve se uznemiri, jedni amo, drugi tamo, leti se na sve strane, netko se nečega laća i nastoji da pomogne. Grozno je, ako je kuća u opasnosti da izgori, strašno je, ako je marva u pogibelji, ali kudikamo je strašnije, ako su ljudska bića u opasnosti, da postanu žrtve požara. Kako zna proplakati sve, kada se ispod ruševina požara iznese koja ljudska lješina, na pr. djevojke, djeteta. Iznesu tijelo. Ali tada dolazi još strašnije pitanje, a što je sa dušom? Kakva je sudba nju zadesila? Možda je još u neisporedivo strašnijem ognju čistilišta?

Tako bi sv. Crkva mogla neprestano, svaki dan, vikati: vatra, gori, vatra, braćo, gori! Što? Gdje? Ne kuća! Ne hambar! Ne štagalj! Ne šuma! Ne, — nego: hramovi Duha Svetoga. Gore duše naših dragih i milih, koji su napustili ovaj svijet i odložili svoje tijelo. Tvoja majka, tvoj otac, tvoj muž, tvoja žena, tvoj brat, sestra, prijatelj, dobročinitelj, duše naših rođaka gore, duše od svih zaboravljene gore. To je najstrašniji požar, koji se može ugasiti. Naša je dužnost, da gasimo, da spašavamo. Svi bez razlike treba da se latimo netko nečega i da hitimo u pomoć.

U čistilište vodi mnogo puteva, koje je izgradila sv. Crkva i ljubav, da se pokojnicima olakša, skrati trpljenje, omogući izbavljenje.

a) Do naših dragih pokojnika u čistilištu zacrtala je put molitva. „Sveta je i spasonosna misao moliti za pokojne, da se izbave od svojih grijeha". Molimo sami. Svaki dan iza anđeoskog pozdrava opominje nas zvono na molitvu za duše u ognju čistilišnom. Molimo svece u nebu, da zagovaraju naše drage pokojnike. Više može njihova molitva, nego naša. Kako je velika moć i pomoć Marijina! I za duše u čistilištu bije Njezino Majčino Srce. Nema majke kao što je Ona! Njeno srce najviše osjeća za onu Njezinu djecu, koja najviše trpe, koja su najbjednija — za duše u čistilištu. Svaki dan postavljamo ljestve Njezine krunice, da se po njima spuštaju duše iz čistilišta u nebo.

b) U čistilište vodi najsigurniji put — put sv. Mise. Tu teče prolivena krv za oproštenje grijeha, tu se lomi kruh, dan za sve. Ničim se toliko ne pomaže dušama u čistilišnom ognju, kao sv. Misom. Previše mislimo i dajemo za svečani sprovod i skupocjeni spomenik, a premalo mislimo na dušu. — Ne samo da dajemo služiti sv. Mise za pokojne, nego i sami svaki put kad smo kod sv. Mise, namijenjujmo je za pokojne. Na Dušni dan svaki svećenik služi tri sv. Mise. Sv. Crkva tim pokazuje koje je najmoćnije sredstvo za izbavljenje duša iz ognja.

c) Put, koji vodi u čistilište, jesu oprosti. Koliko je duhovnog blaga u Crkvi, blaga među koje je sakupljeno blago Kristovih zasluga, zasluga Majke Božje, svetaca i svetica Božjih. Iz te bogate riznice uzima sv. Crkva i isplaćuje dugove svoje djece u čistilištu. Dobri vjernici rađo upotrebljavaju ovo sredstvo pomoći dušama svojih dragih pokojnika na Dušni dan i preko godine, jer znadu, da su i oprosti jedno moćno sredstvo za ublaženje muka u čistilištu i za izbavljenje iz čistilišta.

d) Nadalje put posut dobrim djelima i milostinjom također vodi u čistilište, te ublažuje, umiruje i izbavlja duše. Sv. Klementu Hohbaueru tužila se jedna udovica, da joj se pok. muž često prikazuje u snu tužan i sav drhćući od zime. Svetac joj odmah bez oklijevanja odgovori: „Obucite siromaha i prikažite to djelo za umrloga". Iza nekog vremena dođe ta žena ponovno svecu, zahvali mu se na savjetu i veselo izjavi, da joj se muž opet ukazao, ali sad toplo obučen i veseo i sretan.

e) Put, koji sigurno vodi do čistilišta i nailazi na posebno razumijevanje kod njih, jest put vlastitog trpljenja. Tko ne trpi? Tko ne zna, što je bol, što je bolest, što je smrt, što je gubitak? Tko ne zna, kako zna raniti, ubosti, zao, ujedljivi jezik? Koliko zla napravi zavist? Nema dakle toga, koji ne mora barem nešto trpjeti. I gle, ako te sve patnje, bolí koje moramo podnositi, podnosimo odano u volju Božju, lagano možemo prinijeti kao dar ljubavi svojim pokojnicima. Isuse, iz ljubavi prema Tebi za duše u čistilištu podnosim ovu bol, nepravdu, poniženje, oskudicu!

f) Put, koji vodi u čistilište jest post i tolika razna pokornička djela.

Evo, koliko je puteva, koji vode u čistilište! Jedni ovim, drugi onim putem se uspinjimo u čistilište — u mjesto boli i svaki će biti zahvalno primljen i pozdravljen od onih, koji trpe i čekaju pomoć.

Završimo!

Sveta Brigita tvrdi u svojim objavama, da je sam Isus kazao, da između svih djela ljubavi najdraže Mu je ono, kojim pomažemo pokojnima, da se oslobode muka u čistilištu.

Svećenik u društvu

Prorok

I to ponajprije, jer je prorok Božji. Sveto Pismo i Oci ističu uporno fundamentalno dostojanstvo „službe riječi" (Act 6,4). Sveti se Augustin usuđuje to izreći: „Riječ Božja nije manje vrijedna od Tijela Kristova". A sveti Grgur uspoređuje propovijedanje Evanđelja s rađanjem djeteta." Onaj, koji je brat ili sestra Krista vjerujući u Nj, postaje Njegovom majkom propovijedajući ga. Može se zaista kazati, da on rađa Gospodina, kojega je ulio u srce svoga slušatelja, te postaje majkom po svom propovijedanju, ako se po njegovom glasu u duši bližnjega začne ljubav prema Gospodinu" (Sv. Grgur, Hom III. in Evang.).

Djelitelj Riječi

Prema tome je svećenik djelitelj Riječi, nesamo za Svetim Stolom, nego svaki puta, kadgod propovijeda Evanđelje.

Ne će dakle ostati gluh na Izaijin nalog: „Viči iz svega grla, ne usteži se, neka ti se glas ori poput trublje, kaži mome puku njegov grijeh" (Is 58,1). U dobar i u zao čas, on će nositi svojoj ljudskoj braći riječ Božju, vječnu i uvijek uspješnu. Taj glas ne će biti bojažljiv. On ne će poznavati ustupke i prešućivanja čovječanskih obrambenih govora. Sluga Riječi, svećenik se ne će vladati „kao oni ljudi, koji patvore riječ Božju". U čistoći, „onako kako ona dolazi od Boga", on će je „propovijedati u Isusu Kristu" (2 Cor 2,17).

Prva je vjernost proroka u tom, da ništa ne doda, niti što oduzme od snage svoje poruke; da ju je dobio odozgor s tom svrhom, da je na zemlji proširi.

Svjedok Istine

Jedna od prvih službi, što ih čini svijetu, jest ta, da mu govori istinu. Između različitih propaganda, što se međusobno križaju i trgaju za pristajanjem, njegov će glas morati odjekivati, neustrašivo i ozbiljno, da „dade svjedočanstvo istini... svijetlu" (Jo 18,37; 15,26-27; 17). Jer ga je Bog „prosudio dostojnim, da mu povjeri Evanđelje", znat će govoriti „ne da se svidi ljudima, nego Bogu, koji ispituje naša srca". Njegovi govori ne će biti nadahnuti ni laskanjem, ni pohlepom, ni slavom ljudskom" (1 Thess 2,4-7). Ma šta ga stajalo, ma šta stajalo one, koje će dosegnuti njegov glas, usudit će se, kad ustreba, obarati kumire, objavljivati nepravde. On mora ostati na velikoj proročanskoj liniji. Njegov glas mora ostati na velikoj proročanskoj liniji. Njegov glas mora uskršavati strašne i bolne glasove nekadanjih velikih „Inspiriranih". Ako ima išta, što novi Zakon nije došao ukinuti u Starom Zavjetu, to je svakako ta duhovna sloboda, to pravo govora u ime Jedinoga Vjerodostojnoga. „Riječ Božja nije okovana" (2 Tim 2,9). Ne prima uzalud đakon, službeni čitač Evanđelja u zajednici, krepost snage. On zna, čemu se izlaže, kad otvara u društvu ljudi Knjigu, kojoj ne sliči ni jedna druga.

Službenik nemira

Ako Krist „čini tako od svojih službenika vatru, što pali" (Ps 103,5), to je zato, „da se vatra zapali" (Luc 12,49) na zemlji. „Nisam došao, da donesem mir... nego mač" (Marc 10,34).

Poput Krista, svećenik donosi čovječanstvu besprimjerno dobročinstvo: da ga *uznemiruje*. On mora biti „službenik nemira". Djelitelj nove žeđe i nove gladi. Poput Boga „on doziva glad na zemlju" (Ps 104,16). Očito je, da se ovdje ne radi o tome, da se sije bolesni strah u savjestima, koje su već razdražene modernim životom. Nemir, što ga mora sijati svećenik, to je onaj strah Božji, onaj nemir beskrajnosti, koji je izazvao kod mistika i mislilaca svih vremena tako potresne vapaje doziva.

Uzbuna, što je on propovijeda, znači ustanak savjesti. Red, što ga je on došao pomutiti, to je ona prividna mirnoća, što prikriva nepravde i mržnje. Svećenik u društvu nije građanin pasivno pitom, kao što to nije heroj, ni svetac. On nema obična rasta. Način, na koji je on dobar građanin, to je — u naj-

iskrenijoj poslušnosti zakonitim vlastima, — da bude vječito „nezadovoljan", ne da muti društveni mir, nego da pripravlja, u svako doba, njegovo najviše ostvarenje. Paradoksna funkija: prorok dovršenog Bića, on odrazuje u civilizacijama, što prolaze, suvereni mir i stalnost. Prorok živoga Boga, on ne dopušta više mira, koji bi značio smrt. On je dužan, da bude tvorac postojanja, nicanja, u nutrini osoba, kao i u odvijanju povijesti. Pa prema tome, može se reći bez protivurječja: njegov način sijanja reda je u tome, da ga ugrozi. Njegov posebni način, na koji se pokorava zakonima ljudi, jest, da priziva bez prestanka na Božji zakon.

Svjedok

Prorok Svevišnjega, svećenik mu je još i mnogo više svjedok. I to ne iz svoje vlastite inicijative, nego kao poslanik Kristov: „Evo ja te postavljam službenikom i svjedokom" (Act 26,16. Cf.1,8). Ne samo rječju, nego životom. On je živi znak Boga (1).

Ali, još točnije, svećenik je „Kristov sakramenat", to jest njegov djelatni znak među ljudima (2). Može se štoviše reći u smislu, koji će se shvatiti prema onome, što smo donekle pokazali, da je svećenik „Krist među nama", Isus Krist „raširen i saopćen".

Odsjev, znak, dokaz, nazočnost: sve to ostvaruje svećenik.

Budući da je posvećen do u svoje udove, njegovi pokreti nisu više, ne bi smjeli više biti profani. Sve, čega se on dotakne, da tako reknemo, ili je egzorcizirano ili blagoslovljeno. Svim, što čini, i svime, što on jest, treba da on donese posvetnu misao. Samom svojom nazočnošću stavlja on u život red nevidljivih i nadnaravnih vrednota u svijetu, koji ih ne pozna ili koji ih pobija. On čini, tako reći, „opipljivom" neizmjernost Božju, odrazujući njezin misterij.

I to prije svega svojom molitvom. Po tome ga definiraju vjernici i nevjernici: u više jezika zovu misionara „čovjekom molitve". Molitva, što se uzdiže prinoseći Bogu supstanciju štovanja ljudskog. Dobrota, što silazi i daje im za uzvrat milost i oproštenje. Vratit ćemo se kasnije toj bitnoj funkciji, kad bude govora o Misi.

Ali čak kad i ne govori Bogu o svojoj braći ili kad im ne govori o Njemu, opstojnost svećenika živ je znak. On ostvaruje čak i u svojoj „puti" — „ludost Križa". Poslušnost, čistoća, siromaštvo: svećenik, izgovorio on ta tri zavjeta ili ne, — prema tome, da li je svjetovni svećenik ili redovnik, — vrši ih svaki dan. Po ovim krepostima, koje su zapanjile već poganski svijet, on stalno kida sa svijetom. Vratit ćemo se tome još kasnije. Ali već ovdje treba pokazati, kako se visoko one uzdižu, iz kakve transcendencije potječu i nadasve, koja je vrijednost njih kao znaka.

Siromaštvo, poslušnost

Siromaštvom se svećenik odriče ponajprije novca, i brani monoteizam protiv idolopoklonstva ljudskih vrednota. Ali žrtvujući stanovite estetske i djelatne vrednote, što ih zlato čuva za svoje povlaštenike, svećeničko siromaštvo postaje očitim znakom Očeve Providnosti, kojoj on povjerava, bez pridržaja, budućnost kao i svagdanji kruh. Povodeći se za Isusom Kristom, „koji nije imao, gdje da položi glavu" (Matth 8,20). Svećenik svojim odricanjem otkriva, u šutljivom dostojanstvu, svoju potpunu pripadnost Bogu, svoju stalnu raspoloživost s obzirom na ljude.

Poslušnost pojačava to svjedočanstvo. Prihvaćajući aktivno i iz dna srca zapovijedi i pobude Crkve, što se izražavaju u Kristovu Namjesniku na zemlji i u biskupu, svećenik objavljuje time svoje nepokolebljivo pouzdanje u Svetoga Duha, vođu i inspiratora Mističnog Tijela Kristova. Njegovo ponizno i ponosno pokoravanje slobodna čovjeka postaje također — nasuprot neobuzdanom individualizmu ili despotskom totalitarizmu ovoga vremena — znak Suverenog Autoriteta i poretka,

(1) Prije nego predstavnik puka pred Bogom, svećenik je odaslanik božanskog Otkupitelja, a jer je Isus Krist Glava onog Tijela, kojemu su kršćani udovi, on predstavlja Boga kod puka, koji mu je na brizi. Vlast, koja mu je povjerena, nema dakle po svojoj biti ništa ljudsko. Ona je nadprirodna i potječe od Boga: „Kao što je mene poslao moj Otac, i ja šaljem Vas" (Jo 20,21). „Idite po svem svijetu i propovijedajte Evanđelje svima stvorovima" (Marc 16,15-16) (*Mediator Dei*, p. 20).

(2) I ovdje iz „karaktera" proizlazi taj zaključak. „U isti čas kao stvarnost, karakter se ukazuje i kao djelatan znak ... On označuje i daje raspoznati službenike Krista — Svećenika. Kad se on vrši (Pretvorba, na primjer), on čini sakramentalno nazočnim, pod znakom oficijanta, Svećeništvo Kristovo". Zaista, „Krist je svećenik na sakramentalni način, a nipošto na prirodni način, kako je to bio na Kalvariji. On je svećenik, ukoliko je učinjen nazočnim zahvaljujući karakteru Reda kod čovječanskog svećenika i u koliko djeluje po čovječanskom svećeniku. Drugim riječima, da nema sakramentalnog svećenstva u Crkvi, ne bi moglo biti ni sakramentalne žrtve. Kad bi Krist, kakav je sada u svom prirodnom biću, to jest u svojoj slavi, bio direktno žrtvovatelj, ne bi bilo veze između svećenika i žrtve, jer bi jedan bio u prirodnom stanju, a drugi u sakramentalnom" (Dom Venier, La clef de la doctrine eucharistique, p. 239).